

A nyelvi magatartásformák változásai internetes szövegek (kommentek és Facebook-bejegyzések) vizsgálata alapján

Dede Éva - 2016. 08. 26.

Mottó

POLONIUS – Mi az, amit olvas, fontos úr?

HAMLET – Szó, szó, szó.

POLONIUS – De a velege?

HAMLET – Kinek a velege?

POLONIUS – No, annak, amit olvas fontos.

A nyilvánosság előtti megszólalás céljai között (egyszerű tájékoztatás pl. a tartózkodási helyről, programszervezés) tipikus a „világgá kiáltom” magatartás. Segítségkérés egy aktuális problémában (albérlet vagy elveszett tárgy keresése), más helyzetekben együttérzés, érzelmi támogatás várása. Néha csak egy mosolyikon, szomorúságot, haragot kifejező ikon jelzi, néha miniesszé:

- *Igaza volt Einsteinnek a végtelennek valahol van határa ellenben az emberi ostobasággal... Nem szoktam ilyeneket kiírni, többé nem is fogok, mert megtanultam, hogy vigyázni kell az ostobákkal, ne jussunk az ő szintjükre, mert ott a rutinjukkal legyőznek... azért még nincs veszve minden, hiszen skorpióból vagyok... — [Ⓢ] [csalódott] (B.*

B. Facebook-bejegyzése)

Míg korábban csak a tartalomszolgáltatóktól függött, lehet-e kommenteket fűzni a hírekhez, az utóbbi években más területekre is kiterjed a kommentelés. Az interneten megjelenő tartalmakat a felhasználó (olvasó) tovább küldheti: van lehetősége megosztani a közösségi oldalakon, véleményét ott közölni. Az internetes lapok is bővítik profiljukat azzal, hogy a közösségi oldalakra is felteszik a híreket, és itt adnak teret a kommentelésre (pl. Index.hu). Általánosságban ezek a vélemények (kommentek) nyelvileg, stilisztikailag nagyon változatosak.

A nyelvi viselkedés a legtöbb esetben szándékvezérelt, a létrejövő nyelvi produktum a beszélő belső állapotainak a függvénye, s nem környezeti ingerekre adott, reflexjellegű válasz (Chomsky 1959, idézi Csépe Valéria, Győri Miklós, Ragó Anett 2011). A támadó szándék, a kedveskedés a szövegből

kiolvasható. Ha egy nyelvi viselkedésforma sikeresnek látszik a beszélő szempontjából, a beszélő pszichológia nyeresége elég nagy, ha következmények nélkül marad az erőszakosság, akkor ez a megerősítés a hasonló viselkedésforma újabb megjelenését segíti elő.

Az első vizsgálat az erőszakos, támadó viselkedéshez kapcsolódik. A közösségi oldalakon és fórumokon tapasztalható nyelvi agressziót figyeltem meg. A pszichológiai szakirodalom régóta elfogadott megállapítása szerint az agresszió mértéke nagyobb, ha az elkövetőnek van lehetősége személytelennek maradnia. Arra voltam kíváncsi, hogy névvel vállalva (közösségi oldal: Facebook) vagy a névtelenség mögé rejtőzve kimutatható-e a nyelvi durvaság eltérő mennyisége. A nyelvi durvaságnak ítélt nyelvi jelenségek közül a szidalmazás, becsmélés, nevetségessé tétel, megalázás, megszegényítés, trágár szövegek, mémek gyakran előfordulnak. A névtelenség az adott hír utáni kommentek jellemzője.

Az egyik szöveg Megyesi Gusztáv *Zárt levél a nagyasszonyhoz* c. írása volt. A cikkhez az utolsó hozzáférés idején 36 kommentet találtam, némelyiket a moderálási elvek miatt törölték.

- *Kedves Timike, elnézését kérjük, hogy bokros teendői közepette zavarjuk, de épp egy nagyszabású film forgatókönyvén dolgozunk, s a vége felé megakadtunk. Láttuk a napokban az egyik új magyar film díszbemutatóján adott interjúját, s megnyugvással vettük, hogy az Ön kedves férje, „Andy nagyon sok forgatókönyvet hozt haza. Tesztel engem: olvassam el, mi a véleményem, mit szeretnék beleírni, vagy mit írnék bele. Tök jó, hogy mindig kikéri a véleményemet.” – részlet az írásból.*

A kommentekből következtethetünk az ellenséges hozzáállásra, melynek címzettjei Andy Vajna és Vajna Tímea:

- *Kedves Timike, volna itt egy ígéretes forgatókönyv a Lumière fivérektől, A vonat érkezése címmel.*
- *Kis pénzből megcsinálnám, ha Andy keresztbe feküdne a sínekre.*
- *...sokkal fontosabb: tessék mondani timike/ék is saját lábunkon állnak??*
- *Egek ura, ehhez a sztorihoz képest a szőkenős viccek kifejezetten kulturáltaknak hatnak...*
- *Nem az a baj, ha beleír – el van a gyerek, ha játszik –, hanem ha nem húzzák ki. (Gyengéden elnéző mosollyal.) Annak meg nagyon örülünk, hogy Vajna bácsi nem atomerőmű- vagy bombagyártó.*

- *Amúgy igen jót röhögtem, a csúcs: „...csak annyit várunk, hogy kedve szerint írjon bele a történetbe.”:))) PS: Kedves Fátime, én feminista vagyok, de csak értelmes nők esetén. Kitartást kívánok felzárkózásához, bár nem hiszem, hogy valaha is sikerül.*

A hozzászólásokat a következő csoportokba lehet osztani: tartalmi/érvelés; érzelmi/indulati reagálás; metanyelvi (szövegértési problémák, helyesírás, illetve a l'art pour l'art (pl. *Első!*). A hírhez való első hozzáféréskor 43 komment volt: 3 tartalmi (6%), 35 érzelmi/indulati (83%), 5 metanyelvi (11%), 0 l'art pour l'art. A személyesség hiánya a kommentelők „harci kedvét” megnövelték, és főként a hír szereplőit szidalmazták, gúnyolták, majd néhányan egymást is, mint a (8) számú megjegyzésben.

A támadó viselkedés az újabb évtizedben a cyberbullying, vagyis az internetes zaklatás, melynek főként a gyermekek, fiatalok az áldozatai. Dehonesztáló képek és szövegek jelennek meg a kiszemelt áldozatról a saját vagy közösség (osztály, baráti társaság) oldalain. Az erőszak áldozata szégyelli ezt, és a zaklatásról nagyon sokáig nem beszél. Súlyos esetekben öngyilkosságba vagy annak kísérletébe hajszolja őt a zaklatás (Dede 2004).

Egy másik hír az Index.hu-n jelent meg, de megjegyzéseket csak a Facebook-oldalon lehetett tenni, illetve valaki a Facebookon megosztotta ezt a hírt, s ehhez fűztek megjegyzéseket az illető ismerősei. A hír a 2015-ös magyarérettségi hibás megoldókulcsáról szólt (<https://www.facebook.com/Indexhu/posts/984610578238914>), s ez is indulatokat váltott ki. A hangnem és az erőszak mértéke kisebb volt, ennek oka részben az lehetett, hogy a hozzászólók a Facebook-profiljuk alapján azonosíthatók.

- B. *Még az Oktatási Hivatal sem tud szöveget értelmezni :DD*
- B. *Ugyan már, szerintem csak a névvel volt gondjuk... mégis hogy nézne ki a keleti nyitás mellett, ha száz évvel ezelőtt pont egy Nyugat nevű lap határozott volna meg egy korszakot?*
- E. *Tessék mondani ! Ha a sok úber okos koponya, aki összeállította nem tudja a helyes választ, miért kell a diáknak tudni?*
- T. *Így van vmi más nem lenne jobb?minek ezt így, nagy büdös vicc az egész!!!*
- A. *jjogos...*
- B. *Mert teszem azt pont nem ők az „okosak”...*

A 39 elsődleges hozzászólás közül a nagy többség szintén érzelmi, indulati, de a felháborodást a viccelődés, irónia irányába tolták el, illetve a diákokkal való együttérzést fogalmazták meg. Ez természetesen csak egy lehetséges ok, más tényezők is közrejátszanak az indulatok mérséklésében. Öncélú megjegyzés is csak 2 hangzott el, a problémamegoldás nem volt jellemző. A két, eddig tárgyalt szöveg arra példa, hogy a tájékozódáson kívül a megjegyzésekkel a hírek keltette feszültséget vezetik le az emberek. A véleményüket kifejezve jelennek meg a virtuális térben, maguk is részesévé válnak az internet világának.

Ellenpéldaként egy (szakmai és publicisztikai működése kapcsán) ismert ember elég keserű hangú politikai tárgyú Facebook-bejegyzésére adott válaszokat mutatok be. Sokan reagáltak a posztra, a 70 körüli komment 90%-a problémamegoldásra törekvő, tartalmi, kifejtett, érvelő válasz. A többi érzelmi válasz, de támadó jellegű (a posztíró vagy más személyeket érintő) nem volt megfigyelhető.

A nyelvi magatartásformák újabb területére térünk át. Az agresszív, támadó megnyilatkozások között említettem a viccelődést, gúnyosan szidalmazó megjegyzéseket. A humor más esetekben a jókedvre derítés eszköze. Nem mindig könnyű elválasztani ezt a kettőt egymástól. Tipikus műfaj e tárgykörben a mémek készítése, megosztása és kommentelése, mely ugyanúgy feszültségvezető, mint a haragos, indulatos kommentek. Sokan osztanak meg a közösségi oldalakon mémeket, melyek viccesek, nem bántók, mert pl. nyelvi humorra építenek, bölcs mondásokat figuráznak ki. Példaként egy azonos alakú mondat és kép következik. Mindannyian ismerjük az élelmiszerekre vonatkozó tájékoztatást: *növényi rostokban gazdag*. Ez a mondat a kiejtésben azonos hangzású a *Növényi Rostokban gazdag mondattal*. (*Növényi* = *Növényi Norbert birkózó*).

Növényi Rostockban gazdag.

Növényi Rostockban gazdag

A viccek megosztása régi szokást idéz: a szóbeli műfajt, a viccmesélést. Ma tipikusan írásbeli, és a szöveg és a kép együttesen hat. A viccmesélő pszichológiai nyeresége nagy, mert a saját hangulatát tudja vele javítani, hogy elővételezi a vicc hallgatójának, élvezőjének az örömét.

A harmadik nyelvi viselkedésforma a kedveskedés, pozitív érzelmek közvetítése. A közösségi oldalakon a regisztrált emberek sok információt osztanak meg magukról nemcsak szövegben, hanem képekben is. A lakásban, házban készült fotókkal az ismerőseiket (ha nem eléggé figyelmesek, akkor idegeneket is) „beengedik” a legszemélyesebb területekre: a hálószobába, fürdőszobába is. Emellett a kapcsolati háló is nyilvánossá válik.

A legegyszerűbb megnyilvánulási formája a születésnap köszöntés. A közösségi oldalak emlékeztetnek arra, hogy melyik ismerősnek mikor van a születésnapja, így már nem is kell fejben tartani a dátumokat. Bár van lehetőség privát üzenetben köszönteni az ismerőst, sokan ezt is a nyilvánosság előtt teszik, a személyes érzelmet, rokonszervet a nyilvánosság elé tárják. A köszöntések nyelvi megformáltsága nagyon egyszerű (*Boldog születésnapot!, Sok boldogságot! Isten éltesse! Stb.*).Az érzelmi többletet az írásjelek halmozása jelzi, és a megköszöntött is alkalmazza:

- *Nagyon szepen köszönöm mindenkinek a születésnap köszöntéseket!!!! Aranyosak vagytok,en meg lusta*

egyesevelvisszavaszolni :):)

Szep Napot Mindenkienek!!!!!!! [eredeti írásmód]

Ezt gyakran egészítik képek a kedveskedés fokozásaként: mosolyikonok, matricák, torták, virágok, illetve az egyénre jellemző képek. A korábbi évtizedekben a képeslapokkal üzentünk, kívántunk minden jót a szeretteinknek és az ismerőseinknek. Az utóbbi években az egyszerű szöveges e-mailt felváltották a képes üzenetek. A képeslap elektronikus formában újraéledt.

Születésnapi köszöntéshez csatolt kép

Funkcióját tekintve ezek az üzenetek verbális érintések, a kapcsolat fenntartásának eszközei. Nagyon hasonló ehhez a szavak nélküli lájkolás valakinek a bejegyzésére: valódi közlés helyett csak egy jelzés, egy mosoly, egy távolról küldött integetés, egy összekacsintás.

A Facebook-bejegyzések között gyakori a reagálás a megváltoztatott profilképre, új fényképre. Az ismerősök nagyon hamar észreveszik a változtatást, és rövid, bókoló üzeneteket küldenek, lájcolnak. A bókolás, a pozitív tartalmú üzenetek sorozata kettős célú: a kedveskedés jókedvre hangolja a posztolót, és hasonló (későbbi) viselkedésre ösztönzi.

Egy példa a bókolásra – egy új fényképet tett föl egy fiatal nő (S. M.) magáról:

- *M. Anyuci kedvéért...*

A válaszok erre a bejegyzésre:

- *Női Csinike, még mindig nagyon jól nézel ki!*

- Nő2 *Na beszéljük csak meg ezt..... Így kettőnk közt... hogy lehetséges az, hogy Te nem „öregszel”???????*
- M. *Andika újra* [Nő1-nek: mármint újra jól néz ki a posztoló saját maga szerint]
- M. *Nem a hegyi levegő* [Nő2-nek, hogy nem azért néz ki jól, mert a hegyekben él, és fa riss levegő jótékony hatású]
- M. *Anyud előveszi a kártyát biztos elmondja* [N2-nek]
- Nő3 *Jajj de csini vagy...*
- Nő2 *Jó lenne....De sajna már nem*
- Férfi1 *NEKEM IS TETSZIK*
- M. *Jani bácsi örülök* [Férfi1-nek]
- Férfi1 *KÖSZI A BÁCSIT*
- M. *Szivi* [Férfi1-nek]
- M. *Tudtam tetszeni fog* [Férfi1-nek]
- Nő4 *Nagyon jó!!!!*
- Nő5 *Csini !!!!! Pussy*
- M. *Pusza*
- Nő6 *Nagyon jó kép. Mintha még a Szabó Pál téren laknál és pont most csengettünk fel*
- *érted, hogy gyere le játszani:)*
- M. *Lehet nem engednek lehet* [Nő6-nak]
- Nő7 *Dögös vagy nagyon M!!!!*
- Nő8 *jól nézel ki nagyon csajsi:)*
- Nő9 *csini*

A közösségi oldalakon keresztül sok ismerősnek üzenhetünk, s azt a látszatot tartjuk fenn vele, hogy kiterjedt a baráti körünk. A kutatások azt bizonyítják, hogy a napi jó érzésünkhöz a kevés számú szoros és a nagy számú laza kapcsolat szükséges. A posztolás és a rá adott válaszok ezt az utóbbit erősítik.

Az internet adta lehetőségek a személyes megnyilatkozásoknak új formát adnak. A Facebookon, illetve más közösségi oldalakon kívül a saját honlap, saját blog a kitárulkozás eszköze. A tartalmat tekintve a hivatalos dolgok megosztása mellett (pl. szakmai önéletrajz, publikációk, eredmények) ez a személyiség tükörképe is (vélemények, élmények, olvasmányok; utazások, receptek fényképei stb.). Jóval több ember él így a nyilvánossággal, mint akkor, amikor még ezek a formák nem léteztek. A nyelvi magatartásformák legfőbb változásának ezt a nyilvánosság előtti – szövegekben való – létezését tartom, legyen az agresszív, támadó vagy kedveskedő megnyilvánulás.

Szakirodalom

Csépe Valéria, Győri Miklós, Ragó Anett (2011) *Általános pszichológia 1–3.* – 3. Nyelv, tudat, gondolkodás. Osiris Kiadó.

Online

verzió:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_altalanos_pszichologia_

Hozzáférés: 2015. 05. 02.

Megyesi Gusztáv *Zárt levél a nagyasszonyhoz*

(Népszabadság, 2015. 05. 09.) <http://nol.hu/velemeny/zart-level-a-nagyasszonyhoz-1532963>

– hozzáférés: 2016. 02. 05.).

<https://www.facebook.com/Indexhu/posts/984610578238914>

Dede Éva (2004) *A szekálás (mobbing, bullying) vizsgálata a magyar középiskolás korosztályban.* ELTE PPK Egyetemi szakdolgozat, kézirat

2 Replies to "A nyelvi magatartásformák változásai internetes szövegek (kommentek és Facebook-bejegyzések) vizsgálata alapján"

KZS, 8 év ago

Korábban is megvolt mindez, vagy ehhez hasonló, csak akkor négy fal közt maradt. Most a négy fal megszűnt.

holikbela, 8 év ago

én csak azt mondom: internetes – rettenetes!

Your Email address will not be published.

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

© 2025 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.